

16.10

SOBOTA, 18.00, SALA CZERWONA

Śpiew duszy

Aleksander Sitkovetsky – skrzypce, prowadzenie
NFM Orkiestra Leopoldinum

Program

G. Holst (1874-1934)

Suita świętego Pawła op. 29 nr 2

I. *Jig*

II. *Ostinato*

III. *Intermezzo*

IV. *Finale: The Dargason*

A. Panufnik (1914-1991)

Koncert skrzypcowy

I. *Rubato*

II. *Adagio*

III. *Vivace*

B. Britten (1913-1976)

Wariacje na temat Franka Bridge'a op. 10

I. *Introduction i Theme*

II. *Adagio*

III. *March*

IV. *Romance*

V. *Aria italiana*

VI. *Bourrée Classique*

VII. *Wiener Waltzer*

VIII. *Moto perpetuo*

IX. *Funeral March*

X. *Chant i Fugue*

XI. *Finale*

NFM Orkiestra Leopoldinum, fot. Łukasz Rajchert

Urodzony w Moskwie w rodzinie rosyjskich muzyków, mieszkający w Anglii od ósmego roku życia, Aleksander Sitkovetsky jest wybitnym skrzypkiem brytyjskim. Wychowanek The Yehudi Menuhin School, zawdzięcza swoje znakomite umiejętności instrumentalisty takim gwiazdom wiolinistyki jak sir Yehudi Menuhin, Hu Kun, Maxim Vengerov i Pavel Vernikov. Skrzypek wraz z NFM Orkiestrą Leopoldinum zaprezentuje dwudziestowieczne dzieła skomponowane w Anglii autorstwa dwóch brytyjskich kompozytorów, wykształconych w Royal Academy of Music oraz Andrzeja Panufnika, który zamieszkał w Wielkiej Brytanii po spektakularnej ucieczce z Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w 1954 roku, a któremu Menuhin okazał wielkie wsparcie.

Otwierająca dzisiejszy koncert *Suita świętego Pawła* op. 29 nr 2 angielskiego twórcy Gustava Holsta powstała w latach 1912-1913, kiedy pracował jako nauczyciel muzyki w prywatnej szkole dla dziewcząt St. Paul's. Utwór skomponowany dla szkolnej orkiestry smyczkowej zadziwia pięknem wprowadzonych melodii i instrumentacji. Suitę rozpoczyna *Jig* z wpadającą w ucho skoczną melodią taneczną o ciemniejszym brzmieniu osiągniętym poprzez umiejętne dobranie instrumentów smyczkowych. W *Ostinato* znajdziemy subtelniejszą melodię graną kolejno przez poszczególne instrumenty z akompaniamentem pizzicato pozostałych smyczków. *Intermezzo* pokazuje orientalne inspiracje twórcy, który wprowadza temat utrzymany w skali modalnej. Zapowiadają go wszystkie instrumenty po czym jest grany przez skrzypce solo. W *Finale* pojawiają się nawiązania do melodii ludowych poprzez wykorzystanie w partii pierwszych skrzypiec melodii tańca dargason (anglosaskie słowo oznaczające wróżkę), która jest powtarzana trzydzieści razy z harmonicznymi i rytmicznymi wariacjami po czym kompozytor wprowadza także słynną staroangielską melodię ballady *Greensleeves*.

Urodzony w Warszawie Andrzej Panufnik był żywym dowodem, że talent można eksportować. Nie rezygnując bowiem ze swoich polskich korzeni został obywatelem brytyjskim i choć nie było to proste, ostatecznie osiągnął status cenionego kompozytora również i w Anglii, gdzie mieszkał do końca życia. Udało się to tylko dzięki wsparciu okazanemu Panufnikowi przez środowisko brytyjskich muzyków. Syn cenionego lutnika Tomasza Panufnika i Matildy Thones – skrzypaczki pochodzenia angielskiego, kompozytor z radością przyjął w 1971 roku zamówienie Yehudi Menuhina na skomponowanie dla niego koncertu skrzypcowego: „Zdecydowałem się, że przede wszystkim muszę wyeksponować skrzypce jako instrument o ciepłym, ekspresyjnym wyrazie. (...) Pisząc na skrzypce, ulegałem, jak sądzę, oddziaływaniu moich dziecięcych wspomnień – zapachu drewna, z którego ojciec budował swe instrumenty, i nieustannego grania mojej matki – tak że utwór ten stał się jakąś pielgrzymką w przeszłość i nieuchronnie wypełnił się polską atmosferą.”

Utwór jest wierny tradycyjnemu podziałowi na trzy części – *Rubato*, *Adagio*, *Vivace*; ich wewnętrzną budowę kompozytor traktuje jednak w oryginalny, indywidualny sposób. „Polska atmosfera”, o której Panufnik wspomina w komentarzu, jest szczególnie wyczuwalna w ostatniej części dzieła, wykorzystującej rytmy oberka oraz w lirycznej i pełnej melancholii części drugiej. Całość kompozycji przepełnia atmosfera ciepła i nostalgii, a materiał czysto wirtuozowski ustępuje wyraźnie miejsca głębi emocjonalnej i ukazaniu piękna brzmienia skrzypiec. We wszystkich trzech częściach kompozytor operuje bardzo ograniczonym materiałem dźwiękowym. W *Rubato* podstawą rozwoju melodyczno-harmonicznego jest trzydziętkowy motyw złożony z interwału sekundy małej i trytonu a w *Adagio* i *Vivace* ogranicza się do interwałów tercji wielkiej i małej.

Wariacje na temat Franka Bridge'a op. 10 Benjamin Brittena jest kompozycją na orkiestrę smyczkową. Powstała na prośbę organizatorów Festiwalu w Salzburgu, którzy potrzebowali nowego, niewykonywanego jeszcze utworu brytyjskiego kompozytora do wykonania podczas edycji festiwalu w sierpniu 1937 roku. *Wariacje* są portretem postaci Franka Bridge'a (1879-1941), który był nauczycielem kompozycji Brittena, a każda wariacja pokazuje inną cechę jego osobowości. Tak więc wolne *Adagio* reprezentowało prawość mistrza; *Marsz* pokazywał jego energię; ruchliwy i pełen wdzięku *Romans* czar, który go otaczał; wesoła *Aria* włoska charakteryzująca Bridge'a poczucie humoru; wesoła *Bourrée* jego przywiązanie do tradycji; powolny choć żywy *Walc wiedeński* to entuzjazm; ruchliwe *Perpetuum mobile* cechującą go witalność; *Marsz pogrzebowy* z charakterystycznym motywem w wiolonczelach pokazywał jego umiejętność współczucia; powolna *Pieśń* odzwierciedlała podziw, który go otaczał; zawierająca szereg odniesień do utworów Bridge'a *Fuga* przedstawiała umiejętności kompozytorskie muzyka, a uczucia łączące podopiecznego z jego nauczycielem pojawiają się w powolnym i uroczystym *Finale*. *Wariacje* są także popisem inwencji młodego artysty przejawiającym się w różnicowaniu stylistyk, niektóre ogniwa przywodzą bowiem na muzykę Rossiniego, inne zaś Ravela czy Strawińskiego, i zwróciły międzynarodową uwagę na młodego i nieznanego twórcę a jego dzieło stał się symbolem XX-wiecznego stylu komponowania na orkiestrę smyczkową.

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania
niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

niepodległa

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

